

Cal aclarir primer els conceptes principals de la discussió. Considero absolutament equivocat el posar en primer pla, ni en segon, a l'artista com a individu susceptible de traspassar a l'obra seva el seu temperament. El coneixement dels trets del caracter de l'artista home, no te mes que un interes purament biografic, paralel en importancia a l'aspecte ~~taxonomic~~ cronologic. La fortalesa (paraula que accepto amb reserves) de l'obra pictòrica de Miquel Angel, no vol dir que Miquel Angel fos necessàriament un home fort. Si acceptem que ~~is~~ que un artista fort no pot esser graciós, com ens podem explicar que Miquel Angel tingués un gran temperament de poeta, si la poesia es essencialment graciós i no pot esser de cap manera forta? En Miquel Angel, doncs, trobem lligats aquests dos adjectius (estereotipats i convencionals) de "força" i "gracia". Es segur que se m'objectarà que la poesia pot esser forta. No. La poesia, com la dansa, no poden esser fortes, menys encare si ens esforcem en veurer en l'individu els trets dominants de la seva obra. Força, en l'aspecte físic de l'individu (que es l'unic que sobreviu a ell en forma de record regular i indiscutible. La fortalesa moral d'un qualsevol artista, no serà mai igualment considerada pels seus biografes, perquè es impossible jutgar a l'home en l'obra de l'artista, que es l'unic que queda de l'home. Quan sabem, una sola vegada que